

Plynárenský konflikt medzi Ruskom a Ukrajinou a jeho vplyv na energetickú politiku Poľska

Juraj Marušiak | 08.02.2009

Väčšinu, takmer tri štvrtiny svojej spotreby zemného plynu Poľsko pokrýva dodávkami z plynovodu Jamal, len zvyšná štvrtina tejto suroviny prúdi ukrajinskými plynovodmi. Preto zastavenie dodávok plynu pre Ukrajinu, ku ktorému pristúpil ruský koncern Gazprom v januári 2009, postihlo poľskú ekonomiku menej, ako ostatné štáty, závislé od ruských energetických surovín, napr. Bulharsko a Slovensko. Problémy s dodávkami zemného plynu však uzavretím dohody na úrovni premiérov Ruska a Ukrajiny Vladimira Putina a Julie Tymošenkovej neustali.

Z ukrajinského trhu bola vytlačená dcérska spoločnosť Gazpromu RosUkrEnergo (RUE), ktorá plnila úlohu sprostredkovateľa pri dodávkach pre plyn Ukrajinu. Zásoby plynu, ktoré skladovala na Ukrajine, prevzala ukrajinská štátna distribučná spoločnosť Naftohaz Ukrajina. Následne poľská štátna energetická spoločnosť PGNiG 22. januára 2009 zaznamenala pokles dodávok zemného plynu približne o jednu štvrtinu. Cez vstupný bod Drozdowice prechádzalo o približne 7 mil. kubíkov plynu denne, čo je o polovicu menej ako pred vypuknutím krízy na Ukrajine. Ako však uvádza moskovský denník Kommersant, Maďarsko a Rumunsko, ktoré takisto odoberali plyn od RUE, získavajú palivo v plnom rozsahu dohodnutého objemu dodávok. **(1)** Celkovo môže Poľsko stratiť dodávky plynu vo výške 2,3 mld. m³ ročne. Udalosti, súvisiace s rusko-ukrajinským plynovým konfliktom, predstavovali výzvu aj pre Poľsko a aj v tejto krajine vyvolali diskusie o energetickej bezpečnosti.

Spotreba a zdroje zemného plynu v Poľsku - súčasný stav

Poľsko je len v obmedzenej miere závislé od zemného plynu, ktorý tvorí iba 13 % celkovej energetickej bilancie štátu, čo predstavuje približne polovicu priemeru EÚ. Jeho spotrebiteľmi sú najmä chemické podniky, hutnícky priemysel a tepelné elektrárne. V poľskej energetickej bilancii dominuje uhlie (cca 65 %), pričom výroba elektrickej energie je takmer na 90 % krytá spracovaním čierneho a hnedého uhlia **(2)**. Z hľadiska svojej energetickej bilancie sa Poľsko vyznačuje vysokým stupňom sebestačnosti, keď importuje približne 35 % potrebnej energie, (podľa vicepremiéra Waldemara Pawlaka, zodpovedného o. i. aj za otázky energetiky približne 18 %) **(3)** kým ostatné štáty EÚ musia dovážať v priemere 50 – 70 %. Energetické potreby Poľska však v súčasnosti dosahujú približne 30 % potrieb priemerného štátu EÚ 15 (členských štátov EÚ pred 2004).

Dve tretiny poľskej spotreby zemného plynu pochádzajú z importu, približne jedna tretina spotreby plynu je krytá z domácej ťažby. V súčasnosti ročná ťažba zemného plynu z domácich zdrojov dosahuje približne 5,2 mld. m³, hoci objem tejto ťažby klesá, firma PGNiG, ktorá ma v tejto oblasti fakticky monopolné postavenie, predpokladá v rámci stratégie svojho rozvoja do roku 2015 jej zvýšenie na 6,2 mld. m³. Zemný plyn sa v Poľsku ťaží predovšetkým v západnej časti (Poľská nížina, okolie Poznane, cca 67 % domácej ťažby) a v Podkarpatskom vojvodstve (32 % domácej ťažby). Ťažba metánu sa realizuje aj na 16 náleziskách uhlia. V roku 2007 dosahovala celkovo 276,2 mil. m³, perspektívne zásoby plynu v uhoľných ložiskách sa odhadujú na 254 mld. m³. **(4)**

V roku 2007 z celkového objemu 9,3 mld. m³ importovaného plynu pochádzalo z Ruska 6,2 mld. m³ (t.j. 66,6 %), zo Strednej Ázie 2,3 mld. m³ (24,7 %), z Nemecka

0,8 m³ (8,6 %), z Ukrajiny 0,42 mld. m³ (4,5 %) a 0,3 mld. m³ (3,2 %) z Česka. Zdroje zo Strednej Ázie sa v súčasnosti nachádzajú pod kontrolou ruskej spoločnosti Gazprom. Importovaný plyn je do Poľska dovážaný cez vstupné body Drozdowice (poľsko-ukrajinská hranica, Jamburský plynovod), Vysokoje (hranica s Bieloruskom, Orenburský plynovod), Włocławek a Lwówek Wielkopolski (plynovod Jamal – Európa), Lasów (dodávky z Nemecka prostredníctvom firmy VNG, Leipzig), Głucholazy a Branice (hranice s ČR) a prostredníctvom lokálnej vstupnej stanice na hraniciach s Nemeckom (Gubin).

Poľsko iba v malej miere využíva plyn na výrobu elektriny, paroplynové bloky existujú v elektrárňach Lublin-Wrotków, Rzeszów, Nowa Skarzyna, plyn s obsahom dusíka využívajú bloky v elektrárňach Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra a Kostrzyn. Ide však o menšie bloky, v žiadnej elektrárni neexistuje veľký blok, ktorý by sa opieral výlučne o zemný plyn. Výstavbu takýchto blokov plánujú v súčasnosti firmy Tauron Polska Energia v elektrárni Stalowa Wola (s výkonom 400 MW) a český koncern ČEZ v elektrárni Skawina. Do úvahy pripadá aj Gdansk, kde skupina Energa, spoločnosť Lotos a PGNiG podpísali intenčný list (Energa – organizátor výstavby, PGNiG – dodávateľ surovín, ropná rafinéria Lotos – hlavný odberateľ). Dokončenie elektrárne v Gdansku je plánované na rok 2011, jej predpokladaný výkon dosiahne 150 – 400 MW. **(5)**

Podľa odhadov Úradu pre reguláciu energetiky Poľskej republiky sa spotreba zemného plynu zvýši z cca 10 Mtoe (megaton ropného ekvivalentu) v roku 2005 na 13,35 Mtoe, t. j. približne o jednu tretinu, v roku 2030. Podľa Vládneho centra strategických štúdií (RCSS) už v roku 2020 bude domáca ťažba pokrývať nie jednu tretinu, ale iba jednu štvrtinu spotreby plynu, preto bude potreba importu plynu narastať. **(6)**

Opatrenia Poľska v oblasti energetickej bezpečnosti

Skupina energetických expertov všetkých členských štátov EÚ na svojom zasadnutí 9. 1. 2009 odporúčala zvýšiť domácu ťažbu zemného plynu viacerým štátom, o. i. aj Poľsku. Dostupné zásoby zemného plynu v Poľsku dosahujú úroveň približne 100 – 150 mld. m³, čo by pri celkovej spotrebe 13 – 14 mld. m³ znamenalo ich vyčerpanie po desiatich rokoch. Preto podpredseda vlády, zodpovedný o. i. za otázky energetiky Waldemar Pawlak tvrdí, že zvýšiť domácu ťažbu môže byť problematické a nerentabilné a vyžadovalo by si značné technologické investície. (7)

V politickej oblasti navrhuje Poľsko na úrovni EÚ uplatňovať klauzulu energetickej solidarity v prípade, ak je ohrozených najmenej 50 % dodávok pre jeden členský štát počas štyroch týždňov v zime. Takisto odporúča prijať na úrovni EÚ záväzok povinne definovať rezervy energetických surovín, ako aj vzájomného požičiavania skladovaného plynu medzi členskými štátmi EÚ pre prípad krízových situácií. Poslanci poľského Sejmu takisto v diskusii navrhovali, aby okrem dohôd na úrovni komerčných subjektov a na medzištátnej úrovni boli garantované dodávky zemného plynu a i. energetických surovín zabezpečené aj na úrovni bilaterálnych dohôd medzi EÚ a Ruskom. Strategickým cieľom poľskej vlády je, aby spotreba zemného plynu bola krytá na 30 % z domácej ťažby, ďalších 30 % z diverzifikácie zdrojov a 40 % z Ruska.

V súčasnosti poľská vláda pracuje na príprave Energetickej stratégie pre Poľsko do roku 2030. Do konca februára 2009 má prijať špeciálny zákon Ministerstva štátneho majetku, ktorý urýchli projektové, výberové a stavebné konanie pre investície v oblasti energetiky. V súčasnosti sa poľská vláda v súvislosti s očakávaným

poklesom cien ropy a zemného plynu stavia skepticky k možnostiam výroby plynu technológiou splyňovania uhlia ako k nerentabilnej, hoci v Poľsku je rozpracovaný výskum v tejto oblasti. Túto cestu, vychádzajúcu z domácich zásob uhlia, podporuje menší koaličný partner v súčasnej vláde – Poľská ľudová strana (PSL), ktorej lídrom je podpredseda vlády Pawlak.

Po zasadnutí 13. 1. 2009 však poľská vláda iniciovala práce nad vypracovaním Programu poľskej jadrovej energetiky. Jeho realizáciou sa bude zaoberať Splnomocnenec vlády pre otázky poľskej jadrovej energetiky. V rámci programu sa uvažuje o vybudovaní dvoch jadrových elektrární v časovom horizonte 10 – 15 rokov. **(8)** Prvá jadrová elektrárňa má začať fungovať do roku 2020, problémom však môže byť zdržanlivý postoj PSL. Vláda nevyklučuje ani poľskú účasť v podobe investície v zahraničí, v tejto súvislosti pripadá do úvahy ako perspektívny partner Litva.

Expert, napr. prof. Stefan Chwaszczewski z Inštitútu atómovej energie w meste Świerk však tvrdia, že ak by sa aj v súčasnosti rozhodlo o výstavbe jadrovej elektrárne v Poľsku, jej dokončenie by bolo možné až o 15 rokov. Táto doba zahŕňa čas potrebný na prijatie potrebnej legislatívy, vypracovanie projektu a plánu výstavby a samotnú výstavbu. **(9)**

S výstavbou jadrových elektrární sa počíta už v dokumente Energetická politika Poľska do roku 2025, prijatým poľskou vládou 4. 1. 2005, aj keď v praxi neboli v tejto oblasti podniknuté žiadne kroky. Vicepremiér uviedol 9. 1. 2009 v Sejme, že pred koncom roku 2008 Poľsko dostalo návrh od nešpecifikovaných investorov na výstavbu elektrární s celkovým výkonom 25 tis. MW. **(10)** Ako potenciálny partner pri výstavbe jadrových elektrární prichádza do úvahy Francúzsko. Štátny tajomník ministerstva hospodárstva Adam Szejnfeld plánuje v polovici februára 2009 navštíviť

tento štát a rokovať tam o financovaní projektov a poskytnutí potrebných technológií. Realizátorom výstavby jadrových elektrární má byť Poľska Grupa Energetyczna (PGE). Do úvahy pripadá 9 lokalít, vrátane najpravdepodobnejšieho Żarnowca na severe Poľska, kde v 80. rokoch minulého storočia prebiehala výstavba jadrovej elektrárne, ktorá však bola po roku 1989 zastavená. **(11)**

Kľúčovou prioritou Poľskej republiky je výstavba terminálu LNG v prístave Świnoujście, ktorý umožní odber 2,5 mld. m³ skvapalneného zemného plynu ročne. Túto informáciu potvrdil nielen vicepremiér Pawlak, ale aj šéf Úradu národnej bezpečnosti Władysław Stasiak. **(12)** Dokončenie terminálu sa predpokladá v rokoch 2013 – 2014. Samotný projekt je predmetom konsenzu vládnej koalície a opozície a za realistický ho považujú aj zástupcovia podnikateľskej sféry (napr. bývalý predseda správnej rady ropnej rafinérie PKN Orlen, v súčasnosti predseda spoločnosti Icentis Corporate Solutions Igor Chalupiec) vzhľadom na obmedzené kapacity nálezísk plynu v Škandinávii. **(13)**

V súčasnosti je výstavba v štádiu projektovej prípravy. Hoci vládni predstavitelia tvrdia, že lokalita je už definitívne vybratá, vicepremiér Pawlak tento fakt 16. 1. 2009 spochybnil, keď uviedol, že do úvahy pripadajú aj iné lokality. **(14)** V reakcii na tieto výroky však štátny tajomník ministerstva štátneho majetku Krzysztof ŻUK na nasledujúci deň, 17. 1. 2009 vyhlásil, že prístav určite bude vybudovaný vo Świnoujści. **(15)**

Projekt terminálu mal byť dokončený v októbri 2008. Za nedodržanie termínu projektant, kanadská spoločnosť SNC-Lavalin, súhlasil so zaplatením zmluvnej pokuty. Na druhej strane dcérska spoločnosť operátora vnútroštátnych plynovodov Gaz-System - PLNG deklarovala zámer pokračovať v spolupráci s kanadskou firmou.

Podľa najnovších dohôd má byť projektová príprava dokončená v apríli 2009. **(16)** Následne má byť podľa ministra štátneho majetku Aleksandra Grada v máji podaná žiadosť o získanie príslušného stavebného povolenia **(17)** a bude prijatý aj špeciálny zákon, týkajúci sa výstavby plynárenského prístavu. **(18)** Dodávky plynu pre LNG terminál majú byť zabezpečené predovšetkým z Kataru a Kuvajtu. Konzultácie v tejto otázke boli predmetom návštevy premiéra Donalda Tuska v týchto štátoch v roku 2008. V pokročilejšom štádiu sú rokovania s Katarom, na nižšej úrovni prebiehali aj v januári 2009. **(19)** Proti výstavbe LNG terminálu sa angažuje nemecká spoločnosť VNG, ktorá má zámer intenzívnejšie preniknúť na poľský trh aj ako distribútor pre maloobchodateľov. **(20)**

Alternatívou výstavby LNG terminálu je výstavba plynovodu, spájajúceho Poľsko s Dánskom prostredníctvom projektovaného plynovodu Baltic Pipe do Dánska, **(21)** kde už prebieha výstavba plynovodu Skanled do Nórska. Členom konzorcia Skanled je aj poľská spoločnosť PGNiG. V priebehu roku 2008 ďalší partner konzorcia, britská spoločnosť Ineos, uvažovala o rezignácii na projekt, neskôr však svoj zámer zmenila. O pokračovaní v realizácii informoval v januári 2009 nórsky minister ropy a energetiky Terje Riis-Johansen. **(22)** Viacerí experti a podnikatelia, predovšetkým spojení s bývalým vládnyim Zväzom demokratickej ľavice, majú voči projektovanému plynovodu výhrady. Nazdávajú sa, že stavba bude nerentabilná, argumentujú tým, že Nórsko a Poľsko rezignovali na jeho výstavbu po roku 2001 vzhľadom na to, že jeho rentabilita by si vyžadovala zabezpečiť odber 3 mld. m³ ročne. Pritom odhadujú čas vyčerpania zásob škandinávského plynu do roku 2015. **(23)** Firma Gaz-System však výstavbu plynovodu podporuje. Podľa predsedu správnej rady tejto spoločnosti Igora Wasilewského dôvodom je fakt, že aj po roku 2015, keď sa vyčerpajú dánske zdroje zemného plynu, možno očakávať, že Dánsko bude zainteresované prepravou plynu opačným smerom. **(24)**

Z krátkodobých opatrení sa uvažuje o diverzifikácii sprostredkovateľov dodávok zemného plynu medzi Gazpromom a PGNiG, hovorí sa najmä o maďarskom Emfesz, pričom poľská vláda chce uzatvárať predovšetkým krátkodobé zmluvy. Medzi ďalšími návrhmi sú napr. iniciatívy bývalého podpredsedu vlády Janusza Steinhoffa, ktorý navrhuje v spolupráci s Ruskom vybudovať druhú vetvu plynovodu Jamal. Tá by však mala rešpektovať zámer Ruska obísť územie Bieloruska a viesť cez pobaltské štáty a Poľsko. **(25)**

Spoločnosť Gaz-System plánuje do konca roku 2009 začať s výstavbou nových prepojení s európskou sieťou plynovodov. V priebehu roku 2009 sa má začať procedúra Open Season (rezervovanie prepravných kapacít), ktorého výsledky umožnia prijať adekvátne a ekonomicky odôvodnené investičné rozhodnutia v oblasti výstavby prepravných trás, po skončení uvedenej procedúry a po podpísaní záväzných zmlúv o preprave plynu na konci roku 2009 sa predpokladá začatie výstavby trás. Predbežne firma obdržala nezáväznú deklaráciu, týkajúcu sa plánovaných objemov zemného plynu. Uvažuje sa o výstavbe interkonektorov na hraniciach s Nemeckom (oblasť Štetína), s Českom (Cieszyn) a s Litvou (okolie Suwałk), v oblasti Niechorza by sa Poľsko mohlo napojiť na projektovaný plynovod Baltic Pipe z Dánska. **(26)** Mimoriadne valné zhromaždenie spoločnosti PGNiG 29. januára 2009 schválilo predaj dokumentácie, súvisiacej s realizáciou projektu Baltic Pipe bez výberového konania spoločnosti Gaz-System. **(27)**

Celkovo ide o približne 500 km plynovodov, ktoré majú byť kofinancované zo zdrojov EÚ. Prepojenie Bernau – Štetín, ktoré by zabezpečovalo dodávky plynu z Ruskej federácie cez územie Nemecka, presadzoval po roku 2001 koncern Bartimpex, ktorého šéf Aleksander Gudzowaty mal blízko k vtedajšiemu vládnemu Zväzu

demokratickej ľavice (SLD). Po jej volebnom neúspechu v roku 2005 projekt prestal byť aktuálny, v súčasnosti sa Bartimpex v energetických projektoch neangažuje. **(28)**

V rámci Operačného programu Infraštruktúra a životné prostredie – Národná stratégia prepojenia 2007 – 2013 plánuje firma Gaz-System zefektívnenie vnútroštátneho prepravného systému prostredníctvom výstavby prepravných trás v severozápadnom Poľsku. Ide o cca 600 km plynovodov na trase Świnoujście – Szczecin, Szczecin – Lwówek, Szczecin – Gdansk, Gustorzyn – Odolanów, Włocławek – Gdynia a o novú kompresorovú stanicu v Goleniowe – v cene 5 mld. PLN. Do roku 2015 má byť dokončená aj výstavba 390 km nových plynovodov v juhovýchodnom Poľsku (okolie Tarnowa). Týka sa to úsekov Jarosław – Głuchów, Hermanowice – Strachocina – Podgórska Wola, Podgórska Wola – Tworzeń, nových uzlov Zarzekowice, Rozwadów, Jarosław, Hermanowice a nových kompresorových staníc Jarosław II a Hermanowice. **(29)**

Diverzifikačné projekty majú v Poľsku, najmä pod vplyvom plynového konfliktu medzi Ruskom a Ukrajinou, značnú podporu. Podľa prieskumu verejnej mienky, realizovaného agentúrou GfK Polonia na vzorke 500 dospelých respondentov, na objednávku denníka Rzeczpospolita, uverejneného 17. 1. 2009, je 55 % respondentov pripravených platiť za plyn viac, aby sa zbavili závislosti od Ruska. 41 % respondentov sa k možnému zvýšeniu cien postavilo negatívne, 4 % nezaujali stanovisko. Závislosť od ruského plynu predstavuje podľa 62 % respondentov ohrozenie suverenity Poľska (40 % „skôr áno“ a 22 % „jednoznačne áno“), kým opačný názor zastávalo 30 % opýtaných (24 % „skôr nie“, 6 % „rozhodne nie“). **(30)**

Skladovacie kapacity zemného plynu

V Poľsku kapacity skladovania zemného plynu dosahujú 1640 mil. m³, pričom maximálne množstvo plynu, ktoré je možné čerpať v priebehu 24 hodín, sa pohybuje od 20 (odhady Medzinárodnej energetickej agentúry, IEA) do 34 mil. m³ (odhady Gas Storage Europe, GSE). Priemerná denná spotreba v mesiaci január sa pohybuje v rozmedzí 45 – 71 mil. m³, t.j. zo zásobníkov môže byť pokrytých maximálne 28 – 48 % dennej spotreby plynu. Pri maximálnom prietoku sa čas vyprázdnenia podzemných zásobníkov pohybuje v rozsahu od 48 do 82 dní. **(31)** Štátna spoločnosť PGNiG má monopolné postavenie v oblasti skladovacích kapacít zemného plynu. V súčasnosti Poľsko disponuje šiestimi podzemnými zásobníkmi plynu (pozri príloha – Tabuľka č. 1).

Okrem Wierzchowic a Mogilna sa všetky existujúce zásobníky nachádzajú v regióne juhovýchodného Poľska, kde sa v minulosti ťažil zemný plyn. Plánovaný zásobník Kosakowo sa nachádza neďaleko Gdanska. Wierzchowice sa nachádzajú neďaleko Wroclawa, zásobník Mogilno sa nachádza v blízkosti trasy Jamalského plynovodu, neďaleko mesta Poznaň. Daszewo leží na západnom pobreží Baltského mora. **(32)**

V Daszewe a v Bonikowe PGNiG plánuje vybudovať podzemné zásobníky na zemný plyn s objemom dusíka. S výnimkou zásobníkov Swarzówa a Brzeźnice sa vo všetkých podzemných zásobníkoch má rozšíriť objem skladovateľného plynu. Zásobník Wierzchowice má byť čiastočne rozšírený už v roku 2011 na kapacitu 1,2 mld. m³ plynu, na výstavbe pracujú firmy PBG (Poľsko), Tecnimont (Taliansko), Societe Francaise d'Etudes et de Realisations d'Equipements Gaziers (Francúzsko) a Plynostav Pardubice Holding (ČR). Výstavba Kosakowa sa začne v roku 2009, o jej výstavbe rozhodla firma PGNiG v októbri 2008, celá investícia si vyžiada náklady vo

výške 70 mil. eur, z čoho tretina bude financovaná z fondov EÚ. **(33)** Poľská firma Gazprojekt pripravila vstupné analýzy aj pre tri ďalšie podzemné zásobníky plynu – Kałuszyn (neďaleko Varšavy) s predpokladaným objemom 600 mil. m³, Daszewo (západné pobrežie Baltského mora) a Chabowo (neďaleko Štetína) s predpokladanou kapacitou 500 mil. m³. **(34)**

Pre Slovensko sú zaujímavé najmä zásobníky Brzeźnica, Swarów, Husów a Strachocina v juhovýchodnom Poľsku. Posledne menovaný – Strachocina - leží najbližšie k hraniciam SR, čo by umožnilo výstavbu interkonektora, prostredníctvom ktorého by bolo možné systém slovenských plynovodov prepojiť s poľskými vnútroštátnymi trasami. Toto prepojenie by však malo iba regionálny význam, nakoľko Strachocina je určená iba pre zásobovanie Podkarpatského vojvodstva a ani plánované navýšenie jeho objemu neumožní väčšie transfery plynu.

Premiér Donald Tusk avizoval 13. 1. 2009 výstavbu podzemných zásobníkov zemného plynu v Wierzchowiciach (Dolné Sliezske), Mogilne (vojvodstvo Kujawsko-Pomoranské) a v Kossakowe (Pomoransko). Výstavba sa bude realizovať z prostriedkov EÚ z programu Infraštruktúra a životné prostredie, ich kapacita sa má zvýšiť na 2,36 mld. m³ s konečným cieľom dosiahnuť hodnotu 4 mld. m³ do roku 2015. Rast domácej ťažby zemného plynu sa má realizovať na náleziskách Lubiatów, Międzychód a Grotów. Výstavba ťažiarских kapacít v hodnote 1,5 mld. PLN v tejto lokalite má byť dokončená v roku 2013. **(35)** Vláda takisto plánuje rozšíriť počet interkonektorov hlavne na hraniciach s Nemeckom a zapojenie Poľska na plynárenský hub v Baumgartene najmä v súvislosti s prípadnou výstavbou plynovodu Nabucco.

Záver

Pre energetickú politiku Poľska je kľúčovou prioritou diverzifikácia zdrojov a prepravných trás energetických surovín. Je však otázkou, do akej miery bude plynárenský konflikt medzi Ruskom a Ukrajinou z januára 2009 impulzom pre urýchlenie realizácie neraz ambiciózných projektov, z ktorých mnohé môžu začať plniť svoje úlohy až o niekoľko rokov. Poľsko, podobne ako ďalšie štáty Európskej únie, doteraz adekvátne nereagovali na predchádzajúce krízy v dodávkach zemného plynu, resp. ropy v rokoch 2004, 2006 a 2007.

Poľsko neplánuje rezignovať na dodávky plynu z RF a túto krajinu naďalej považuje za najvýznamnejší zdroj zemného plynu. Očakávaný vzrast spotreby zemného plynu podobné úvahy ani neumožňuje. V tejto súvislosti možno konštatovať, že napr. v porovnaní s obdobím pred rokom 2001 diskusie o energetickej politike Poľska majú realistickejší charakter, menej ideologický a okrem politických aspektov sa otvorene hovorí aj o aspektoch ekonomických. Predmetom konsenzu zostáva výstavba plynového LNG terminálu. Energetické diverzifikačné projekty sa stávajú predmetom súperenia viacerých podnikateľských skupín, ktoré majú podporu aj v etablamente. Jasne sa črtá napr. podpora domácich producentov uhlia, resp. dodávok z RF v koalícnej PSL, hoci vládna väčšina podporuje dovoz plynu z iných zdrojov.

Aj pri diverzifikačných projektoch však bude Poľsko zrejme musieť čeliť tlakom zo strany Ruska, keďže ich realizácia bude znamenať oslabenie jeho doterajšieho, takmer monopolného postavenia na poľskom trhu s plynom. Potvrdzujú to obštrukcie Gazpromu, ktorý obnovenie dodávok plynu, ktoré zastavila jeho dcérska spoločnosť RUE, podmieňuje zmenou zmluvy o plynovode Jamal, uzavretej medzi Poľskom

a Ruskom v roku 1993, záväznej do roku 2022. Hoci svoje požiadavky Gazprom ešte nekonkretizoval, môže medzi ne patriť napr. záväzok Poľska odoberať také objemy plynu, ktoré by znemožnili import z iných zdrojov, upustenie od zámeru vybudovať druhú líniu plynovodu Jamal, ale aj získanie práva uzatvárať zmluvy priamo s poľskými podnikmi, resp. kontroly nad distribúciou plynu konečným spotrebiteľom.

(36) Základným problémom všetkých projektov diverzifikácie dodávok energetických surovín je ich ekonomická návratnosť s ohľadom na výstavbu energetických trás a cenovú výhodnosť zemného plynu z Ruskej federácie. Uvedené faktory potvrdzujú, že projekty energetickej bezpečnosti musia byť koncipované a realizované na úrovni celej EÚ, resp. prinajmenšom na úrovni regiónov, akým je napr. Vyšehradská štvorka alebo región Baltského mora. V opačnom prípade je pozícia národných štátov zraniteľná, jednotlivé štáty v súčasnosti nie sú schopné riešiť otázky svojej energetickej bezpečnosti samostatne.

Poznámky:

(1) Kublik, A.: Do Polski gaz nie dopływa. Gazeta Wyborcza, 22. 1. 2009; Grib, N. – Gavriš, O.: Poľše primorozili gaz. Kommersant, No. 14, 28. 1. 2009.

<http://www.kommersant.ru/doc.aspx?fromsearch=55e4f966-898d-47cb-ba24-0edf54ed4c32&docsid=1109401>

(2) Polska gospodarka tylko w 13 procentach zależy od gazu. Gazeta Prawna, 14. 1. 2009.

http://biznes.gazetaprawna.pl/artykuly/107092,polska_gospodarka_tylko_w_13_procentach_zalezy_od_gazu.html

(3) Sejm przyjął informację rządu nt. bezpieczeństwa energetycznego Polski. Puls Biznesu, 23. 1. 2009.

<http://www.pb.pl/Default2.aspx?ArticleID=a36d4d8d-1f52-47a4-9aa4-a5c647322ea8>

- (4) Parnes, Jakub: Energetyczne wyzwanie. Polska.pl – Wiadomości, 19. 1. 2009.
http://wiadomosci.polska.pl/specdlapolski/article,Energetyczne_wyzwanie,id,362769.htm
- (5) Ciepela, D.: Blok gazowy powstanie w Elektrowni Stalowa Wola. Wirtualny Nowy Przemysł, 23. 10. 2008. http://energetyka.wnp.pl/blok-gazowy-powstanie-w-elektrowni-stalowa-wola,63449_1_0_0.html; Ciepela, D.: Rozwój elektrowni gazowych wymusi import gazu. Wirtualny Nowy Przemysł, 1. 12. 2008.
http://gazownictwo.wnp.pl/rozwoj-elektrowni-gazowych-wymusi-import-gazu,66458_1_0_0.html
- (6) Zaopatrzenie kraju w surowce energetyczne i energię w perspektywie długookresowej. Prognozy wykorzystane do przygotowania wstępnego projektu NPR 2007 – 2013.
<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/informator/npr2/prognozy/zaopatrzenie.pdf>
- (7) Pawlak: trudno zwiększyć wydobycie gazu w Polsce. Bankier.pl – polski portal finansowy, 12. 1. 2009.
<http://www.bankier.pl/wiadomosc/Pawlak-trudno-zwiekszyc-wydobycie-gazu-w-Polsce-1890795.html>
- (8) Bezpieczeństwo energetyczne priorytetem rządu Donalda Tuska. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, 13. 1. 2009. <http://www.kprm.gov.pl/s.php?id=2896>
- (9) Sadowski, H.: Już za 13 lat w całej Polsce popłynie energia z atomu. Polska – The Times, 6. 12. 2008.
<http://www.polskatimes.pl/stronaglowna/67410,juz-za-13-lat-w-calej-polsce-poplynie-energia-z-atomu,id,t.html>
- (10) Pawlak: deklaracje budowy 25 tys. MW nowych mocy. PAP, 9. 1. 2009.
- (11) Szejnfeld: we Francji będę rozmawiał o energetyce jądrowej. PAP, 15. 1. 2009.
- (12) Stasiak: Gazoport musi być priorytetem. PAP, 7. 1. 2009.

(13) Chalupiec: Polska powinna wyciągnąć wnioski i znaleźć innych dostawców gazu. Wirtualny Nowy Przemysł, 9. 1. 2009.

http://www.wnp.pl/wiadomosci/chalupec-polska-powinna-wyciagnac-wnioski-i-znalezc-innych-dostawcow-gazu,69173_29_0_0_0.htm

(14) Pawlak: sprawa lokalizacji gazoportu nie jest zamknięta. PAP, 15. 1. 2009.

(15) Żuk: sprawa lokalizacji gazoportu w Świnoujściu jest zamknięta. PAP, 17. 1. 2009.

(16) Kanadyjczycy dokończą projekt gazoportu. Cire.pl – Centrum Informacji o Rynku Energii, 17. 1. 2009.

<http://www.cire.pl/item,37816,1.html>

(17) Grad: w maju wniosek dot. pozwolenia na budowę gazoportu w Świnoujściu. Cire.pl – Centrum Informacji o Rynku Energii, 21. 1. 2009.

<http://www.cire.pl/item,37920,1.html>

(18) Rząd przyjmie specustawę dot. Gazoportu. Gazeta Wyborcza, 3. 2. 2009.

(19) Tusk: w najbliższych dniach umowy dot. gazu z partnerami arabskimi. PAP, 13. 1. 2009.

(20) Malinowski, D.: Wolfgang F. Eschment, VNG: gazoport nie jest Polsce niezbędny. Wirtualny Nowy Przemysł, 21. 3. 2007.

http://www.wnp.pl/artykuly/wolfgang-f-eschment-vng-gazoport-nie-jest-polsce-niezbedny,3230_0_0_1_0.html

(21) Stasiak: Gazoport musi być priorytetem. PAP, 7. 1. 2009.

(22) Blżej gazociągu Skanled. PAP, 15. 1. 2009.

(23) Porovn.: Byli premierzy: zerwanie kontraktu z Norwegami to błąd. Wirtualny Nowy Przemysł, 13. 1. 2009. http://www.wnp.pl/drukuj/69474_1.html. V čase pred rokom 2002 sa predpokladalo, že Nórsko by zabezpečilo výstavbu celej infraštruktúry až k poľským hraniciam. Vtedajšia vláda Jerzyho Buzeka predpokladala, že

prostřednictvím plynovodu z Nórska by Poľsko mohlo pokrývať jednu tretinu svojich potrieb zemného plynu.

(24) Obawiam się kryzysu, ale bardziej boję się ciepłej i krótkiej zimy. Gigawat Energia, nr. 12/2008, 2. 1. 2009.

<http://www.gigawat.net.pl/article/articleview/1350/1/92/>

(25) Łakoma, Agnieszka: Zaczniemy promować Jamał II. Rzeczpospolita, 9. 1. 2009.

(26) Łakoma, Agnieszka – Walewska, Danuta: Czas na trudne inwestycje. Rzeczpospolita, 9. 1. 2009.

(27) NWZ PGNiG zatwierdziło sprzedaż projektu Baltic Pipe firmie Gaz-System. CIRE.pl – Centrum Informacji o Rynku Energii, 29. 1. 2009.

<http://www.cire.pl/item,38118,1.html>

(28) Aleksander Gudźowaty: Na celowniku służb. Wirtualny Nowy Przemysł, 21. 9. 2008.

http://www.wnp.pl/drukuj/4885_2.html

(29) Program Operacyjny - Infrastruktura Energetyczna. Wstępny projekt narodowego Planu Rozwoju 2007 – 2013. Warszawa, Ministerstwo Gospodarki i Pracy RP 2005.

<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/informator/npr2/po/energia.pdf>

(30) Waszkielewicz, Bernadeta: Droższy gaz, byle nie z Rosji. Rzeczpospolita, 17. 1. 2008.

(31) Jakie są rezerwy gazu w Europie? Wirtualny Nowy Przemysł, 8. 1. 2009.

http://gazownictwo.wnp.pl/jakie-sa-rezerwy-gazu-w-europie,69127_1_0_0.html

(32) Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA. Magazynowanie gazu.

<http://www.pgnig.pl/pgnig/sd/oim/magazynowanie/?r,main,afterRedirect=true>

(33) Tusk: unijne pieniądze przeznaczymy na budowę magazynów gazu i paliw. PAP, 13. 1. 2009.

(34) PMG we wstępnych fazach koncepcyjnych. Gazoprojekt, SA.

http://www.gazoprojekt.com.pl/wykonane_projekty/pmg.htm

(35) Bezpieczeństwo energetyczne priorytetem rządu Donalda Tuska. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, 13. 1. 2009. <http://www.kprm.gov.pl/s.php?id=2896>

(36) Kublik, A.: Gazprom stawia ultimatum Polsce. Gazeta Wyborcza, 6. 2. 2009.

Tabuľka č. 1.

Existujúce a projektované podzemné zásobníky zemného plynu v Poľsku

Názov	Druh	Aktuálny objem (v mil. m ³)	Plánovaný objem	Rok dokončenia
Wierzchowice	Vyčerpané ložisko plynu	575,00	2000	2015
Brzeźnica	Vyčerpané ložisko plynu	76,87	76,87	
Strachocina	Vyčerpané ložisko plynu	150,00	330	2011
Swarzów	Vyčerpané ložisko plynu	90,00	90,00	
Husów	Vyčerpané ložisko plynu	400,00	500,00	2011
Mogilno	Soľné kaverny	380,17	615,00	2012
Bonikowo		0,00	200,00	2010
Kosakowo	Soľné kaverny	0,00	125,00	2020
Daszewo	Vyčerpané ložisko plynu a ropy	0,00	30,00	2010
Spolu		1660	3960	